

HALK KÜTÜPHANELERİMİZ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Çiğdem MERCANLIGİL

Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Kürsüsü Doçenti **Dr. Osman Ersoy**'un yazmış olduğu **Halk Kütüphanelerimiz Üzerine Bir Araştırma** adlı eserle kütüphanecilikle ilgili yayınlara bir yenisi daha eklenmiştir. **Halk Kütüphanelerimiz Üzerine Bir Araştırma** 1966 basım tarihlidir; VII+90 sayfa, fiyatı 10 liradır.

Yazar, kitabın önsözünde, Cumhuriyetin kuruluşundanberi Türkiye-yi yönetenlerin karşısına dağlar gibi dikilen eğitim, sağlık, ulaştırma, tarım v.b. sorunların iyi insan, kültürlü vatandaş kazanmamızda yardımcı olacak halk kütüphanelerini arka plâna ittiğini; halk kütüphanelerimizin yeteri kadar gelişmemesini sadece bu nedenlere bağlamanın da doğru olmadığını; kütüphaneleri yönetecek yetişkin personelin bulunmaması, organize edilmiş ve halka inebilen koleksiyonlardan yoksun oluşumuz ve her bakımdan yetersiz yapılarda hizmet verişimizin bu gelişmeyi ağırlaştıran sebepler olduğunu söylemektedir.

Eser, 4 bölümden meydana gelmiştir: I — **Giriş**: Halk Kütüphanesinin Tanımı, Önemi, Amacı, Görevi, Diğer Kütüphanelerle Münasebeti, ve Diğer Kurumlarla Münasebeti; II — **Halk Kütüphanelerimizin Yönetimi**: Kütüphaneler Genel Müdürlüğü, Halk Kütüphaneleri ve On Yıllık Plânlama, Kanun ve Yönetmelikler; III — **Halk Kütüphanelerimizin Unsurları**: Kütüphaneci, Koleksiyon, Kütüphane Yapısı, Bütçe, Okuyucu, IV — **Sonuç**.

Konuyu ilk olarak etraflıca ve günümüzün ihtiyaçlarını da gözönünde bulundurarak işleyen kitabın sonuç bölümünde yazarın dilek ve tavsiyeleri yer almaktadır.

Halk kütüphanelerinin unsurları olan personel, koleksiyon, bütçe ve yapıları yeterli hale konmalı; toplum içinde başka kütüphane ve kurumlarla ilişki sağlanmalıdır. Halk ve Çocuk kütüphaneleri birleşmeli, okul kütüphaneleri ile ilişki kurulmalıdır. Kütüphane kurulamayan yerlerde okul kütüphaneleri bu amaçlara hizmet edecek şekilde geliştirilmelidir. Halk Eğitimi Merkezleri ile halk kütüphanelerinin beraber çalışmaları

sağlanmalı, halkevleri ile ilişki kurulmalıdır. Kütüphaneler Genel Müdürlüğü bütün kütüphanelerin yönetim ve denetiminden sorumlu bir kurum haline gelmeli, bütün kütüphaneler kademeli olarak birbirine bağlanmalıdır. Bölge kütüphanelerinin plânlanması ve kuruluşu işi kütüphanecilerin de dahil olacağı Türkiye'yi iyi tanıyan coğrafya, iktisat ve bölge plânlama uzmanlarının incelemesinden geçirilmelidir. Halk Kütüphaneleri Kanununu hazırlamalıdır. Yeterli personel yetiştirilmeli, bölgelere göre kitap seçimi yapılmalıdır. Ortak kataloglama kuralları da bir an önce Kütüphaneler Genel Müdürlüğü ve Türk Kütüphaneciler Derneğinin işbirliği ile hazırlanmalıdır. İl ve ilcelerde kütüphaneden gayri müze ve güzel sanatlar bölümleri de bulunan kültür merkezleri kurulmalıdır. İare kütüphaneleri hakkında dilek ve tavsiyelerle bu bölüm söna ermektedir.

Kitapta üç ek vardır. Bunlar 1. Halk Kütüphanelerinin 1932 - 1965 Yılları Arasındaki Durumunu Gösterir Liste, 2. Halk ve Çocuk Kütüphanelerinin 1965 Durumu (Özel İdare, Belediye, Vakıf, Kişi ve Özel Kuruluşlarca Yönetilen Kütüphaneler Dahil), 3. Kütüphane Yaptırma ve Yaşatma Derneklerinin Listesi.

Bibliyografyasında, konu ile ilgili belli başlı yabancı kaynaklarla konuya memleketimizde dokunan başlıca kaynakların künyesi bulunmaktadır. Kitabın, bu bibliyografyası ile de her zaman meslektaşlarımızın el kitapları listesinde yeri olacaktır.

EVİMİZİN KÜTÜPHANESİ

Bayazıt Devlet Kütüphanesi Müdürü Muzaffer Gökman'ın Evimizin Kütüphanesi adlı bir eseri, Kitapçılık Limited Şirketi (P.K. 975 - Sirkeci/Istanbul) yayınları arasında «Akşam Kitap Kulübü Serisi: 22» seri kaydıyla çıktı. Evinde kütüphane kuracaklar için yazılmış olan bu kitap 1966 basım tarihlidir. 126 sayfa, fiyatı 500 kuruştur.

Evimizin Kütüphanesi 58. sayfasına kadar şu bölümleri içine almaktadır:

Tarihte Kütüphaneler, Osmanlı İmparatorluğunda Kütüphaneler, Cumhuriyet Devrinde Kütüphaneler, Atatürk ve Kütüphane, Türkiye'de Kütüphanecilik Öğretimi, Milli Kütüphanemiz, Kütüphanemizde Fotoğraf, Kitap İçinde Kitap (*), Yazma Kitaplar, Kitap Mühürleri, Kütüphane Düşmanları, Kitap Kurtları, Kitap ve Rutubet.

Böylece kitabın ve kütüphanenin dünyada ve bizde yeri ve önemi belliyor. Bu suretle evinde kütüphane kuracak olan kimsa, kütüphane-

cilik hakkında lüzumlu bilgileri de kitapta bulmuş oluyor.

Bundan sonra şu başlıklar altında ve kısmen detaylarına deyindiğimiz konular bulunuyor:

Kütüphane Geziyoruz: Genel olarak katalog, alfabetik katalog, sistematik katalog hakkında bilgi ve açıklama. **Temel Bilgiler:** Bibliyografik künyenin çıkarılmasında gözönünde bulundurulacak esaslar ve örnekler; **Kitabın Fişlenmesi:** Bibliyografik künye için lüzumlu diğer bilgiler ve bilgiler ve örnekler. **Sürelî Yayınlar:** Sürelî yayının tanımı, takibi ve örnekler. **Haritalar, Plânlar, Notalar:** Harita, plân ve müzik notalarının fişlenmesi ve örnekler. **Kütüphane Maymunculuğu:** Melvil Dewey Onlu Sınıflandırması. **Tılsımlı Anahtar:** Kısaltılmış olarak Dewey'in Onlu Sınıflandırmasının ana bölümleri. **Evimizdeki Çalışmalar:** Kayıt işi, damgalama; etiketleme, fiş, fiş kutusu, kitapların raflara yerleştirilmesi. **Kupür ve Fotoğraflar:** Kupür ve fotoğrafların tasnifi, kupür çalışmaları ve bunlar için hazırlanacak fişler. **Kütüphanemizin Dümeni:** Fiş kutusu, madeni fiş kutusu, masa üstü fiş kutusu, fiş dolabı çekmecesini. **Kütüphanemizi Döşüyoruz:** Evimizin kütüphanesi ve çalışma odamızın ne şekilde döşeneceği. **Kütüphanenin Havası:** Bu başlıkta kütüphanelerin huzur verici, dinlendirici olması konusuna dokunuluyor.

Kitapta kütüphane ile ilgili araç ve gereçlerin ilgili konular içinde resimleri bulunuyor. Bu resimler hem kitaptan faydalanmayı hem de uygulamayı kolaylaştıran unsurlar oluyor.

Evimizin Kütüphanesi adı altında yayınlanmış olmasına rağmen kitap, bizi önce dünyanın kütüphanelerine götürüyor, oradan bizi evimizin kütüphanesine uğurlayarak kitaplarımızla başbaşa bırakıyor. Onları koruma ve onlardan faydalanma imkânını veriyor.

Yazarın üslubu, kitabı, bir olayın ana çizgisi etrafında gelişen çekici bir roman gibi okumamızı sağlıyor.

Muzaffer Gökman'ın bir müesseseye ömrünü bağlayan idealistliği yanında meslekî kültürünün ve bu yoldaki hizmetlerinin anılmasını da sağlayacak kitaplardan biri olan Evimizin Kütüphanesi değerli meslektaşlarımızın bilgisine sunulur.

(*) Bu bölümde, kitapları kurtlardan koruduğuna inanılan tılsım diye eski harflerle yazılan bir kelime veriliyor. Şark yazmalarının genel olarak birinci sayfasında çok rastlanan bu kelimenin yakebikeç okunduğu ve Süryanice olması düşünülebileceği yazılıyor. Tılsımı taşıyan kitabın «Bir nevi sigortalı» olduğu söyleniyor.

Muhamrem Mercanlıgil, bu kelimeyi meydana getiren harflerin Ebced Hesabıyla toplamı 66 olduğunu, ALLAH kelimesinin de Ebced Hesabıyla 66 olduğunu ve 66 ya hıvala etmek, 66 ya bağlamak deyimlerini de gözönünde tutarsak bu kelimenin sikkâ rakamlarla yazılmış bir «Allah» kelimesi olduğu söylenebilir diyor.